

Umhverfismatsskýrsla Kvísatunguvirkjunar, Strandabyggð

Athugasemdir úr umsögnum um umhverfismatsskýrslu og viðbrögð Orkubús Vestfjarða við þeim.

Skipulagsstofnun óskaði eftir að eftirtaldir aðilar veittu umsögn um umhverfismatsskýrslu Kvísatunguvirkjunar: Strandabyggð, Fiskistofa, Hafrannsóknastofnun, Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða, Landsnet, Minjastofnun Íslands, Náttúrufræðistofnun Íslands, Orkustofnun, Umhverfisstofnun og Veðurstofa Íslands. Engar umsagnir bárust frá almenningi.

Strandabyggð, Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða, Landsnet og Veðurstofa Íslands gerðu ekki athugasemd við skýrsluna.

Í töflunni er yfirlit yfir athugasemdir úr umsögnum um umhverfismatsskýrslu og viðbrögð Orkubús Vestfjarða við þeim. Efni umsagna var flokkað eftir inntaki þeirra og er vísað í viðeigandi kafla umhverfismatsskýrslunnar.

Nr	Umsagnaraðili	Varðar	Kafli	Umsögn	Viðbrögð Orkubús Vestfjarða
1	Umhverfisstofnun	Almannahagsmunir	4	[Fossar og nattúruskógur] Umhverfisstofnun bendir á að framkvæmdin gerir ráð fyrir röskun á náttúrufrýrbærunum og rökstyðja þurfi þá ákvörðun, tilgreina hvaða brýnu almannahagsmunir réttlæti röskunina og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu. [...] Umhverfisstofnun bendir á að þar sem framkvæmdin gerir ráð fyrir röskun á votlendi þurfi að rökstyðja þá ákvörðun og gera grein fyrir öðrum kostum sem skoðaðir hafa verið sem mögulegir valkostir við útfærslu framkvæmdarinnar og ástæðum þess að þeir urðu ekki fyrir valinu. Umhverfisstofnun vill jafnframt koma því á framfæri að vegagerð getur valdið fyrirstöðu og þurrkáhřifum.	Í kafla 4 um verndarsvæði er fjallað um hagsmuni almennings í tilfelli Kvísatunguvirkjunar. Í kafla 7.3 er fjallað um aðrar útfærslur framkvæmdarinnar, sem skoðaðar voru. Þá er í kafla 9.3 m.a. fjallað um óbein áhrif framkvæmdarinnar á votlendi, sem getur stafað af breytingu á vatnsflæði vegna mannvirkja.
2	Umhverfisstofnun	Efnistaka	6.9.2	Í kafla 6.9.2 í umhverfismatsskýrslunni er fjallað um efnistöku. Efnistaka mun að mestu fara fram innan fyrirhugaðra lónstæða en einnig í frágenginni námu í landi Byrgisholts og á áreyrum neðan við Þjóðbrókargil. Að mati Umhverfisstofnunar þarf að gera mun ítarlegri grein fyrir umfangi efnistökkunnar og afmarka betur efnistökusvæði og dýptina á þeim. Þá sérstaklega á áreyrunum og í aflögðu námunni. Þessari umfjöllun til stuðnings hefði mátt gera nákvæmari kort af efnistökusvæðunum og æskilegt hefði verið að ítarlegri rannsóknir/kannanir á hentugleika efnis á svæðinu hefðu	Í kafla 6.9.2 er fjallað um kennistærðir varðandi efnisþörf og efnistöku. Í töflu 6-4 koma fram upplýsingar um flatarmál efnistökusvæðis og rúmmál efnis sem áætlað er að nýta á viðkomandi svæðum, m.a. á áreyrum. Í kafla 9.2.3 kemur fram að mögulega verði efni sótt í námu við Byrgisholt (0,5 ha og allt að 2.000 m ³). Afmörkun efnistökusvæða koma fram á mynd 6-16 og 9-8. Í töflu 6-4 kemur einnig fram um hvers konar efni er að ræða, sem byggir á jarðfræðilegri úttekt á

				farið fram áður en ákveðið var að nýta umrædd svæði til efnistöku.	framkvæmdasvæðinu m.t.t. hentugleika til mismunandi mannvirkjagerðar.
3	Umhverfisstofnun	Efnistaka	6.9.2	Umhverfisstofnun bendir á að efnistaka í á getur valdið hnignun á vistfræðilegu ástandi vatnshlotsins. Fjarlæging á efni (set og mól) úr straumvatnshlotum með tilheyrandi raski getur haft neikvæð áhrif á vatnsformfræðilega gæðabætti (t.d. rennsli, dýpi, botngerð, samfellu eða svifaur) og þar af leiðandi neikvæð áhrif á líffræðilega og eðlisefnafræðilega gæðabætti, bæði staðbundið og neðar í vatnshlotum, t.d. á hryggleysingja og fiska og getur einnig aukið gruggmyndun neðar í farvegi. Eins og fram hefur komið þá þarf að gera áhrifamat samkvæmt lögum um stjórn vatnamála vegna framkvæmdarinnar og þarf því að gera grein fyrir áhrifum efnistöku í straumvatninu í því áhrifamati.	Ekki stendur til að taka efni úr ám á svæðinu. Í Selárdal verður efni tekið á áreyrum kvíslarinnar sem rennur um Þjóðbrókargil. Framkvæmdir sem nær eru veiðivatni en 100 m, sem áhrif geta haft á lífríki vatnsins eða aðstöðu til veiði, eru háðar leyfi Fiskistofu.
4	Umhverfisstofnun	Efnistaka	6.9.2	Þar sem svæðið sem tillagan nær til er tiltölulega óraskað leggur Umhverfisstofnun það til að rask á svæðinu verði í lágmarki og við framkvæmdir svo sem veg framkvæmdir, stíflugerð og uppgröft á húsgrunnum verði gróðurþorfur lagðar til hliðar þegar það á við og þeim komið fyrir á yfirborði í lok frágangs til að draga úr neikvæðum áhrifum á gróður. Stofnunin bendir á að greinargóðar leiðbeiningar um frágang raskaðra svæða má finna inni á vefsíðunni www.namur.is . Umhverfisstofnun vekur jafnframt athygli á að umferð vinnuvéla í og við ár eykur hættu á mengunarslysum.	Í umhverfismatsskýrslu kemur fram í kafla 9.3.3 að við upphaf framkvæmda verður svarðlag á grónum svæðum tekið til hliðar og nýtt aftur til frágangs að framkvæmdum loknum. Forðast verður að raska jarðvegi og gróðri utan skilgreinds framkvæmdarsvæðis. Haft verður samráð við Umhverfisstofnun um mögulega endurheimt votlendis sem tapast, annað hvort á sama svæði eða sem næst framkvæmdarsvæðinu
5	Umhverfisstofnun	Fossar	9.1	Umhverfisstofnun bendir á að fossar njóta sérstakrar verndar samkvæmt b.lið 2. mgr í 61. gr laga nr. 60/2013 um náttúruvernd en þar segir vernda skuli fossa og nánasta umhverfi þeirra að því leyti að sýn að þeim spillist ekki. Í umfjöllun í skýrslunni kemur fram að fossa sé að finna í kvíslinni sem rennur um Þjóðbrókargil.	"Samkvæmt upplýsingum í vefsíðu Náttúrufræðistofnunar Íslands er ekki foss í Þjóðbrókargili. Í umhverfismatsskýrslu segir að sjá megi fossa og flúðir í gílinu. Hugtakið ""foss"" er ekki skilgreint í lögum um náttúruvernd en almennt skilgreint sem náttúrulegt fyrirbæri þar sem vatn fellur niður af klettbrún eða úr hæð niður á lægra svæði. Stór hluti Þjóðbrókargils er ómannngengt. Samkvæmt myndbandi, sem tekið var með dróna yfir ófæra hluta gilsins, er þar ekki vatnsfall af brún eða hæð, en vatn fellur í flúðum niður á flatari og breiðari hluta gilsins og allt niður á

					<p>láglandi. Með sömu aðferð má sjá að efst í Afréttargili fellur árkvísl fram af heiðarbrúninni niður í gilið og einnig er foss u.þ.b. í miðju gilsins. Að þessu leyti eru upplýsingar í kortasjá Náttúrufræðistofnunar réttar, þar sem foss er sagður vera í Afréttargili.</p> <p>Lög um náttúruvernd haf m.a. það markmið að vernda fossa svo sem kostur er til að stuðla að jarðfræðilegrar fjölbreytni landsins og fjölbreytni landslags (3. gr.). Verndin varðar sýn að fossi og að ásýnd hans spillist ekki. Í kafla 9.7 Landslag og ásýnd, kemur fram að fátítt er að fólk fari um svæðið við Afréttargil. Áhrif Kvísilatunguvirkjunar á foss gilsins varðar því mjög fáa.</p>
6	Orkustofnun	Vatnafar	9.1	<p>Fram kemur í matsskýrslu að Kvísilatunguvirkjun muni nýta nokkur vatnasvið sem samsvari 38,6 - 40,8 km² svæði, eftir því hvaða valkostur komi til framkvæmda. Selá hafi stærsta vatnasvið allra áa á Vestfjörðum um 212 km² við ós, í hana renni vatn frá nærliggjandi heiðum, mest um Þjóðbrókargil austur í Selárdal. Ofan ármóta við Þjóðbrókargil sé stærð vatnasviðs um 126 km² en af því muni fyrirhuguð virkjun nýta mest um 40,8 km². Vatnasvið Þjóðbrókargils sé um 47,3 km² sem að stærstum hluta muni falla til virkjunarinnar. Tvær mælingar árið 1999 sýndu rennsli 7,2 og 7,7 m³/sek. Fram kemur að haustið 2022 hafi síritandi vatnamælingar hafist í árkvíslinni í Þjóðbrókargili, sem muni mæla rennsli árinna í a.m.k. þrjú ár, en rennslislykill liggi ekki fyrir. Einnig verði gerðar stakar mælingar víða á virkjunarsvæðinu og gögnin nýtt til að styrkja rennlisáætlun fyrir virkjunina og áhrif hennar á vatnafar. Mesta rennsli hafi mælst í júní 2024 7,9 m³/sek, en síðsumars og um haust hafi lágrennsli verið um 0,5 m³/sek og lægst hafi rennsli mælst um 0,2 m³/sek í lok mars 2024.</p> <p>Með umsókn um virkjunarleyfi þurfa að liggja fyrir niðurstöður rannsókna á viðkomandi virkjunarkosti sbr. 5. og 6. gr forfokulaga nr. 65/2003 og 4. gr. reglugerðar nr. 1040/2005. Orkustofnun bendir á að nokkur óvissa felst í mati framkvæmdaraðila á rennsli á fyrirhuguðu virkjunarsvæði og þar með á hagkvæmri stærð virkjunar. Stofnunin bendir á að mikilvægt er að fullnægjandi vatnamælingar liggi fyrir við umsókn framkvæmdaraðila um virkjunarleyfi. Valkostagreining byggð á vatnamælingum er sérstaklega mikilvæg þar sem tilgreind stærð fyrirhugaðrar virkjunar er 9,9 MW og áformin því undanskilin umfjöllun í verndar- og orkunýtingaráætlun sbr. lög um verndar- og</p>	<p>Áður en sótt verður um virkjunarleyfi verður gerður rennslislykill, unnið úr öllum rennslisgögnum og rennsli reiknað eins og unnt er og nýtt mat gert á orkuframleiðslu og eðlilegri stærð virkjunar.</p>

				orkunýtingaráætlun nr. 48/2011. Bendi niðurstöður mælinga og valkostagreininga til að skynsamleg nýting sé umfram 10 MW eru áformin háð umfjöllun í verndar- og orkunýtingaráætlun.	
7	Náttúrufræðistofnun	Jarðminjar	9.2	[...] Bæði surtarbrandur og blaðför hafa fundist við Steingrímsfjörð en ekki eru neindir þekktir fundarstaðir á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Steingervingar njóta verndar samkvæmt 60. gr. um steindir og steingervinga í náttúruverndarlögum (nr. 60/2013). Ekki kemur fram hvort leitað hafi verið eftir steingervinga- eða surtarbrandslögum í Þjóðbrókargili en þar eru góðar opnur í jarðlögin. [...] Einu jarðminjarnar sem njóta verndar og verða fyrir áhrifum virkjanaframkvæmda eru fossar, t.d. fossar í Þjóðbrókargili. Rétt er að benda á að ekki hafa allir fossar landsins verið kortlagðir eða eru sýndir í kortasjá Náttúrufræðistofnunar fyrir náttúrufræðistofnun sem njóta sérstakrar verndar (https://serstokvernd.ni.is/), og því er nauðsynlegt að skrá fossa á framkvæmdasvæðum áður en farið er í framkvæmdir sem geta haft áhrif á þá.	Ekki var leitað eftir steingervinga- eða surtarbrandslögum í Þjóðbrókargili. Í rannsókn Verkis á jarðefnum á framkvæmdasvæðinu varð ekki vart við steingervinga eða surtarbrand. Varðandi fossa vísast í svar nr. 5.
8	Náttúrufræðistofnun	Gróður	9.3	Hér er rétt að áréttta að þrátt fyrir að viðbótarrask innan valkosta 2 og 3 sé fyrst og fremst á vistgerðir með lágt eða miðlungsverndargildi þá er engu að síður um yfir helmingi meira land, að stórum hluta óraskað, sem fer undir framkvæmdir vegna valkosta 2 (168 ha beint rask og 181 ha ef tekið er tillit til óbeinna áhrifa á votlendi) og valkosta 3 (195 ha/208 ha) en valkosta 1 (77ha /88 ha).	Rétt er að mikill munur er á umfangi lands sem verður fyrir raski milli valkosta. Vægi áhrifa á gróður byggir ekki síður á viðkvæmni og verndargildi vistgerða sem verða fyrir áhrifum og telur því Orkubú Vestfjarða niðurstöðurnar vel rökstuddar.
9	Náttúrufræðistofnun	Gróður	9.3	Þá vantar að minnast á vægi áhrifa vegna framkvæmda innan valkosta á gróður (nokkuð neikvæð), annars vegar undir Niðurstaða og heildaráhrif bls. xii og í sambærilegan 10.4 kafla bls. 144 í umhverfismatskýrslu. Rétt er að halda þessu til haga líkt og gert er fyrir aðra umhverfispætti þó að vægi áhrifa á gróður komi fram annar staðar í inngangskafila sem og í umfjöllun um gróður í skýrslunni.	Réttmæt ábending. Vægi áhrifa á gróður, nokkuð neikvæð, hefur verið fært inn í kafla um niðurstöðu og heildaráhrif á bls. xii og í kafla 10.4 á bls. 144 í umhverfismatskýrslu.
10	Náttúrufræðistofnun	Gróður	9.3	Misræmi er í umfjöllun um rask á valkosti 1, annars vegar: „Framkvæmdin mun fyrst og fremst raska vistgerðum með lágt gildi, sem ekki teljast viðkvæmar fyrir breytingum, en rúmlega 80% rasks á valkosti 1 og rúmlega 90% rasksins á valkostum 2 og 3 verður á vistgerðum með lágt eða miðlungs verndargildi.“ (bls. V og 70) eða „Rúmlega 60% rasks á valkosti 1 og rúmlega 90% rasksins á valkostum 2 og 3 verður á vistgerðum með lágt eða miðlungs.“ á bls. 141.	Réttmæt ábending. Misræmi er tilkomið vegna innsláttarvillu á bls. 141. Rétt er að rúmlega 80% af raski nær til vistgerða með lágt til miðlungs verndargildi.

11	Umhverfisstofnun	Náttúruskógur	9.3	Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að markmið laga nr. 33/2019 um skóga og skógrækt er að vernda náttúruskóga landsins og stuðla að aukinni útbreiðslu þeirra. Náttúruskógur er skilgreindur skv. lögnum þar sem land, a.m.k. 0,5 ha að flatarmáli, þar sem sjálfsánar, innlendar trjátegundir, þ.e. ilmbjörk, reyniviður, blæösp, gulvíðir eða loðvíðir, eru ríkjandi og ná a.m.k. tveggja metra hæð fullvaxnar og a.m.k. 10% krónuþekju. Umhverfisstofnun bendir á að Land og skógur hefur það hlutverk að skilgreina og kortleggja náttúrulega birkiskóga sem falla undir 61. gr. náttúruverndarlaga.	Hér er fjallað um markmið laga og hver fer með það hlutverk að skilgreina og kortleggja náttúrulega birkiskóga. Umsögnin krefst ekki viðbragða.
12	Umhverfisstofnun	Gróður	9.3	Í viðauka við umhverfismatsskýrsluna kemur fram að gerð var úttekt á gróðufari á áhrifsvæði framkvæmdarinnar af Náttúrustofu Vestfjarða. Við rannóknirnar var einungis leitað að friðuðum æðplöntum, en engar slíkar fundust á svæðinu. Að mati Umhverfisstofnunar hefði átt að gera úttekt á öllum friðuðum plöntum, ekki einungis æðplöntum líkt og tekið er fram í umfjöllum um gróðurfur. Umhverfisstofnun beinir því til framkvæmdaraðila að klára úttektina og gera grein fyrir því hvort að á áhrifsvæði framkvæmdarinnar finnist friðaðar fléttur og mosar	Leitað var til Rannveigar Thoroddsen hjá Náttúrufræðistofnun varðandi þessa athugasemd og segir hún ekki hefð á Íslandi fyrir því að fléttur og mosar séu skráðar til tegunda á vettvangi fyrir framkvæmdir, enda verkið mjög tímafrekt og þarf mikla sérfræðipækningu til, sem skortir hér á landi. Leitað var í gagnagrunni Náttúrufræðistofnunar hvort finnist friðaðar fléttur og mosar á framkvæmdarsvæðinu, en svo var ekki raunin.
13	Umhverfisstofnun	Gróður	9.3	Í 57. gr. náttúruverndarlaga er fjallað um réttaráhrif friðunar. Þar kemur meðal annars fram að öllum er skylt að sýna sérstaka aðgæslu og forðast að raska svæðum þar sem friðað vistkerfi eða friðaða vistgerð er að finna, skaða friðaðar tegundir eða raska búsvæðum þeirra. Markmið friðunarinnar er að vernda og viðhalda fágætum æðplöntum, mosum og fléttum og náttúrulegu gróðurfari og varðveita líffræðilega fjölbreytni í náttúru landsins. Forsendur fyrir friðun æðplantna, mosa og fléttna eru hversu sjaldgæfar þær eru, takmörkuð útbreiðsla þeirra, fáir vaxtarstaðir, mikilvægi þeirra fyrir líffræðilega fjölbreytni landsins og staða þeirra á válista íslenskra planta. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að ofangreint komi fram í umfjölluninni. Auk þess bendir stofnunin á að nauðsynlegt er í samræmi við 8. gr. og 9. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 að farið sé í rannsóknir á svæðinu og allar friðaðar plöntur kortlagðar, en skv. 8. gr. náttúruverndarlaga skulu ákvarðanir stjórnvalda sem varða náttúruna byggjast, eins og kostur er, á vísindalegri þekkingu á verndarstöðu og stofnstærð tegunda, útbreiðslu og verndarstöðu vistgerða og vistkerfa. Þá skal og tekið mið af því hver áhrif ákvörðunarinnar muni verða á þessa þætti. Í 9. gr.	Það er sjónarmið Orkubús Vestfjarða að umsögnin sé í engu samræmi við staðreyndir sem fram koma í umhverfismatsskýrslu. Eins og fram kemur í kafla 9.3.1 er engin æðplöntutegund sem fannst á svæðinu á válista og þær flestar algengar um landið og hafa lágt verndargildi. Varðandi fléttur og mosa vísast í svar nr. 12.

				náttúruverndarlaga er tekið fram að ef hætta er á alvarlegum eða óafturkræfum náttúruspjöllum skal skorti á vísindalegri þekkingu ekki beitt sem rökum til að fresta eða láta hjá líða að grípa til skilvirkra aðgerða sem geta komið í veg fyrir spjöllin eða dregið úr þeim. Þá ber að meta áhrif á náttúru svæðis út frá heildarálagi sem á svæðinu er eða það kann að verða fyrir, sbr. 10. gr. laganna.	
14	Umhverfisstofnun	Gróður	9.3	Í 7. gr. auglýsingarinnar segir að við töku hvers kyns ákvarðana, sem áhrif geta haft á friðaðar tegundir æðplantna, mosa og fléttna, skulu stjórnvöld sýna sérstaka aðgát svo ekki verði gengið gegn markmiðum friðunarinnar, sem nefnd eru hér að ofan. Leita skal umsagnar Náttúrufræðistofnunar Íslands, Umhverfisstofnunar og viðkomandi náttúruverndarnefndar áður en tekin er ákvörðun um framkvæmd sem felur í sér röskun friðaðra tegunda æðplantna, mosa og fléttna. Umsögn þessi uppfyllir ekki umsagnarskyldu skv. 7. gr. auglýsingarinnar, sbr. 57. gr. náttúruverndarlaga. Því er nauðsynlegt fyrir sveitarfélagið að óska umsagnar stofnunarinnar á síðari stigum áður en veitt er leyfi vegna umræddra framkvæmda.	Það er sjónarmið Orkubús Vestfjarða að umsögnin sé í engu samræmi við staðreyndir sem fram koma í umhverfismatsskýrslu.
15	Umhverfisstofnun	Gróður	9.3	Umhverfisstofnun bendir á að ef friðuðum plöntum er raskað er nauðsynlegt að flytja plönturnar á aðra staði, jafnvel þar sem hinar friðuðu tegundir er að finna, byggja þær upp og vernda í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands.	Það er sjónarmið Orkubús Vestfjarða að umsögnin sé í engu samræmi við staðreyndir sem fram koma í umhverfismatsskýrslu.
16	Náttúrufræðistofnun	Fuglar	9.4	Í umhverfismatsskýrslunni (kafla 9.4.3, bls. 75) kemur fram að <i>“Heilt yfir er fjöldi fugla á framkvæmdasvæðinu ekki nægur til að tap eða skerðing búsvæða innan þess geti leitt til breytinga á stofnstærð tegunda á héraðs- eða landsvísu.”</i> Rétt er að taka fram að þegar um er að ræða stóra stofna sem verpa dreift þá er það sjaldnast svo að nokkur ein framkvæmd sé líkleg til þess að hafa mikil áhrif á stofnstigi. Því er nauðsynlegt að horfa til samlegðaráhrifa við aðrar framkvæmdir, ef við á. Við Efri Kotvötn virðist meðal annars vera óhemju þétt varp sendlings, tegundar sem venjulega verpur strjált og er bæði á valista og ábygðartegund Íslands og því er óheppilegt að varpsvæði hennar verði sökk undir lón. Þá er í mati á áhrifum á fuglalíf ekki horft til þess svæðis þar sem fuglalífið gæti verið einna mest innan fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis en það eru hálfgrónir aurar árkvíslarinnar úr Þjóðbrókargili þar sem til stendur að efnistaka fari fram. Í slíkum búsvæðum er t.d. jafnan þétt varp vaðfugla.	Hluti af aurum árkvíslarinnar úr Þjóðbrókargili tilheyrir talningarsvæði V1 (votlendi 1) sem talið var á varptíma (14. júní), sjá kort 5 á bls.9 í viðauka 2. Því ætti a.m.k. hluti af þeim fuglum sem halda til á aurunum að koma fyrir í heildar fjölda fugla á svæðinu.

17	Náttúrufræðistofnun	Vatnalíf	9.5	Fram kemur að árstíðasveifla vatnsborðs lónanna verður allt að 10 m, sem verður að teljast gífurleg sveifla. Auk þess verður hún ekki í takt við náttúrulegar sveiflur. Þetta þýðir að allt fjörusvæðið og meira til fer á „þurrt“ snemma vors. Lækkun hefst í janúar og verður lægst í maí–júní. Líklegt er að vötnin verði ísilögð allan þennan tíma, en lífríkið „er í gangi“ þó svo að ísa hafi ekki leyst, svo lengi sem ljósmagn er nægilegt fyrir frumframleiðslu. Um leið og vatnsborð lækkar á ísilögðu vatni brotnar ísinn upp og ísflekar fara af stað. Því er hætt við að ísflekar skrapi og raski búsvæðum á fjörusvæði lóna með lækkandi vatnsborði. Fjörusvæði er búsvæði hryggleysingja og smáfaxinnar bleikju. Slík áhrif verða því að teljast verulega neikvæð, sem er töluvert meira en „talsvert neikvæð“ eins og fram kemur í skýrslunni um valkostina þrjá (t.d. bls. 81–82 í skýrslu Verkís). Mótvægisáðgerðir sem nefndar eru fyrir vatnalíf (kafli 9.5.4, bls. 81) eru í lagi svo langt sem þær ná, en ná ekki til tilfellisins sem tíundað er hér að ofan. Önnur áhrif á vatnalíf koma fram í skýrslu Náttúrustofu Vestfjarða og Verkís.	Í umhverfismatsskýrslu er stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar varðandi einkenni og vægi umhverfisáhrifa. Viðmið um talsvert og verulega neikvæð áhrif (Tafla 8-2) fjalla í meginatriðum um sambærileg atriði, en stígsmunur er m.a. í stærð þess svæðis sem fyrir áhrifunum verður og landfræðilegt umfang áhrifanna. Fimm hálandisvötn verða fyrir áhrifum framkvæmdarinnar. Hálandisvötn sem hér um ræðir hafa lágt verndargildi, skv. vistgerðaflokkun Náttúrufræðistofnunar og á landsvísu eru þau algeng á Vestfjörðum, eða eins og segir í umsögn Hafrannsóknastofnunar: "Eins og víða á hálandi Vestfjarðakjálkans er urmull vatna, tjarna og vatnsfalla." Í þessu samhengi er niðurstaðan sú að um er að ræða staðbundin til svæðisbundin áhrif (talsvert neikvæð) en ekki á lands- og/eða heimsvísu (verulega neikvæð). Í umsögninni koma ekki fram tillögur um mótvægisáðgerð/-ir. Orkubú Vestfjarða fær ekki séð hvaða mótvægisáðgerðir eru raunhæfar til að veða upp eða milda áhrif á lífríki heiðarvatna sem um ræðir og lýst er í umhverfismatsskýrslu.
18	Náttúrufræðistofnun	Vatnalíf	9.5	Ætla má að bleikja í vötnum á hálandi Vestfjarða geti búið yfir miklum erfðafræðilegum breytileika í heild sinni en það þarfnast frekari rannsókna. Hrun í einstaka einangruðum stofnum getur því haft neikvæð áhrif á líffræðilegan fjölbreytileika.	Orkubú Vestfjarða gerir ekki athugasemdir við þessa ályktun.
19	Náttúrufræðistofnun	Vatnalíf	9.5	Í skýrslu Náttúrustofu Vestfjarða (viðauki 3, bls. 9) kemur fram að eftir að sýnatöku lauk á áhrifasvæði fyrirhugaðrar Kvísílatunguvirkjunar lagði Orkubúinn fram nýja tillögu þar sem Ófæruvatni var skipt út fyrir Hraunavatn. Engar upplýsingar um lífríki Hraunavatns liggja því fyrir og úr því verður að bæta.	Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að afrennsli Hraunavatns verður veitt um nýjan farveg, en náttúrulegar sveiflur vatnsins ættu ekki að breytast. Framkvæmin stýrir því ekki vatnsstöðunni og hefur ekki áhrif á lífríkið.
20	Hafrannsóknastofnun	Vatnalíf	9.5	Hafrannsóknastofnun hefur engar stórvægilegar athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslunni en vill benda á að virkjunin hefur í för með sér töluverðar breytingar á vötnum, rennsli þeirra, samfellu og vatnalíf. Líkt og tekið er fram í umhverfismatsskýrslunni liggur ekki fyrir hvort heimild til breytinga á vatnshlotum, sem virkjunin mun hafa áhrif á, leiði af sér vöktun á vistfræðilegum gæðapáttum. Varðandi mótvægisáðgerðir er ekki ljóst hvað það feli í sér að starfsmenn Orkubús Vestfjarða fylgist með framvindu laxfiska. Betur færi ef fiskifræðingur eða líffræðingur myndi sjá um slíka vöktun og að mótvægisáðgerðin væri betur skilgreind m.a. til hvaða ráða verði gripið ef breytinga verður vart.	Í umhverfismatsskýrslu segir: "Skoðað verður í samráði við veiðifélag Selár að móta frárennslisfarveg virkjunar þannig að hann nýtist sem hrygningar- og uppeldissvæði fyrir laxfiska." Hér mætti kveða sterkar að. Orkubú Vestfjarða mun skoða með veiðifélagi Selár <u>hvernig móta megi</u> frárennslisfarveg virkjunarinnar þannig að hann nýtist sem hrygningar- og uppeldissvæði fyrir laxfiska. Í þeim tilgangi verður leitað ráðgjafar sérfræðinga Náttúrustofu Vestfjarða.

21	Umhverfisstofnun	Stjórn vatnamála	9.5	<p>Umhverfisstofnun bendir á að í 3. mgr. 28. gr. nr. 36/2011 um stjórn vatnamála segir: „Við afgreiðslu umsóknar um leyfi til nýtingar vatns og við aðra leyfisveitingu til framkvæmda á grundvelli vatnalaga, laga um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu og um leyfi á grundvelli skipulagslaga og laga um mannvirki skal leyfisveitandi tryggja að leyfið sé í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun“. Því er mikilvægt að öll leyfi sem gefin eru út vegna framkvæmdarinnar séu í samræmi við lög um stjórn vatnamála. Umhverfismarkmið vatnshlota eru lagalega bindandi sbr. 3. kafla laga um stjórn vatnamála nr. 36/2011 og reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun. Umhverfismarkmið eru skilgreind fyrir sérhverja vatnagerð og skulu yfirborðsvatnshlot vera með annað hvort mjög gott eða gott vistfræðilegt ástand og efnafræðilegt ástand skal vera gott. Ástand vatnshlota má ekki hnigna, hvorki tímabundið né varanlega. Fjallað er um umhverfismarkmið vatnshlota í töflu 9 í vatnaáætlun og koma umhverfismarkmið hvers vatnshlots fram í vatnavefsja stjórnar vatnamála (https://vatnavefsja.vedur.is/). Umhverfisstofnun bendir jafnframt á að lög um stjórn vatnamála ná yfir allt vatn og því er mikilvægt að áhrif framkvæmda séu metin á allt vatn sem tengist framkvæmdinni, ekki eingöngu afmörkuð vatnshlot. Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að framkvæmdin muni hafa áhrif á eftirtalin vatnshlot: Efri-Kotvötn (án vatnshlotsnúmers) Svartagilsvatn (nr. 101-998-L) Selá (nr. 101-129-R) Árkvísl í Þjóðbrókargili (nr. 101-433-R) Ófeigsfjarðarheiði (nr. 101-34-G) Mið-Vesturland og Strandir (nr. 101-307-G)</p>	<p>Í umsögn Umhverfisstofnunar koma fram ábendingar til leyfisveitenda um að öll leyfi sem gefin verði út vegna Kvísíslatunguvirkjunar þurfi að vera í samræmi við lög um stjórn vatnamála. Þessi þáttur umsagnarinnar snýr ekki að umhverfismatsskýrslunni. Umhverfisstofnun ber ábyrgð á flokkun vatna í vatnshlot (reglugerð 535/2011). Í umhverfismatsskýrslu er fjallað um áhrif virkjunarinnar á vatnafar og vatnalíf í þeim vatnshlotum sem skilgreind hafa verið samkvæmt vatnavefsja. Einnig Efri-Kotvötn og árkvísl í Afréttargili, sem eru án vatnshlotsnúmers, samanber upptalningu í umsögninni. Í umsögninni segir að lög um stjórn vatnamála ná yfir allt vatn og því mikilvægt að metin séu áhrif framkvæmda á allt vatn, ekki eingöngu afmörkuð vatnshlot. Engin leiðbeining er um hvað upp á vantar í umfjöllun í umhverfismatsskýrslu eða hvað felst í því að meta áhrif á <i>allt vatn</i>.</p>
22	Umhverfisstofnun	Stjórn vatnamála	9.5	<p>Umhverfisstofnun bendir á það að framkvæmdaraðili þarf að gera mat á áhrifum framkvæmdarinnar fyrir öll vatnshlot sem verða fyrir áhrifum vegna hennar beint eða óbeint. Meta þarf áhrifin á líffræðilega, eðlisefnafræðilega og vatnsformfræðilega gæðþætti fyrir yfirborðsvatnshlotin og magnstöðu og efnafræðilega gæðþætti fyrir grunnvatnshlotin. Meta þarf hvort framkvæmdin sé líkleg til að valda því að vatnshlotið nái ekki lögbundnum umhverfismarkmiðum. Mikilvægt er að gert sé grein fyrir núverandi vistfræðilegu ástandi vatnshlotanna sem verða fyrir</p>	<p>Hér tilgreinir Umhverfisstofnun ýmis atriði sem þurfi að fjalla um sem ætla mætti að sé ekki til staðar í umhverfismatsskýrslu. Í umsögninni segir að mikilvægt sé að gert sé grein fyrir núverandi vistfræðilegu ástandi vatnshlotanna sem verða fyrir áhrifum vegna framkvæmdanna. Þetta er uppfyllt í umhverfismatsskýrslu. Umfjöllun um vatnalíf byggir á rannsókn Náttúrustofu Vestfjarða á öröskuðu vistfræðilegu ástandi vatnshlota sem framkvæmdin varðar. Við undirbúning rannsóknanna lagði Orkubú Vestfjarða áherslu á mikilvægi þess</p>

			<p>áhrifum vegna framkvæmdanna í samræmi við lög um stjórn vatnamála.</p> <p>Í áhrifamati þarf að skoða eftirfarandi:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skýra þarf tilganginn með áhrifamatinu þ.e. að það er unnið til að meta áhrif framkvæmdar á umhverfismarkmið vatnshlotanna og hvort hætta sé á að ástand þeirra rýrni miðað við núverandi stöðu.• Fjalla um vatnshlotin sem um ræðir, stöðu þeirra (óflokkað/flokkað?) og fleira ef þarf.• Fjalla þarf bæði um vatnshlot sem verða fyrir beinum sem og óbeinum áhrifum vegna framkvæmdarinnar.• Fjalla um alla viðeigandi gæðabætti í vatnshlotunum sem notaðir eru til ástandsflökkunar og hvernig framkvæmdin hefur áhrif á þá gæðabætti.• Fjalla þarf um áhrif á vatnsformfræðilega gæðabætti og áhrif þeirra á líffræðilega og eðlisefnafræðilega gæðabætti.• Gera þarf áætlun um að staðfesta vistfræðilegt ástand samkvæmt lögum um stjórn vatnamála áður en framkvæmdir hefjast. Matið þarf að byggja á þeim gæðabáttum sem eru notaðir til ástandsflökkunar.• Umfjöllun um hugsanlegar mótvægisáðgerðir til að bæta úr ástandi (ef það er hætta á því að ástand versni eða ef að vatnshlotið nær ekki umhverfismarkmiðum vegna framkvæmdarinnar) og hvort þær mótvægisáðgerðir dugi til að upphefja ástandið í fyrri stöðu.• Fjalla um hvort að umhverfismarkmið munu nást eða ekki. <p>Meta þarf hvaða gæðabættir eru líklegir til að verða fyrir áhrifum umfram aðra t.d. áhrif á vatnsformfræðilega gæðabætti. Ef að framkvæmdin hefur þau áhrif að einhver þeirra gæðabátta sem verða fyrir áhrifum af framkvæmdinni fellur um ástandsflokk þá fellur vatnshlotið á umhverfismarkmiðum. Verði það niðurstaða áhrifamatsins er skoðað hvort hægt sé að sækja um heimild til undanþágu fyrir breytingu á vatnshlotinu skv. 18. gr. laga um stjórn vatnamála til Umhverfisstofnunar.</p> <p>Umhverfisstofnun bendir á að fullunnið áhrifamat þarf að liggja fyrir áður en leyfi vegna framkvæmdanna eru tekin til skoðunar sbr. 3. mgr. 28. gr. nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.</p>	<p>að þær skiluðu upplýsingum um gæðabætti sem hafðir eru til hliðsjónar til að meta ástand vatnshlota. Náttúrustofan hafði samráð við sérfræðinga Hafrannsóknastofnunar við gerð rannsóknáætlunar, sem gáfu þær niðurstöður sem fjallað er um í umhverfismatsskýrslu og af meiri nákvæmni í sérfræðiskýrslu Náttúrustofunnar í viðauka.</p> <p>Í umhverfismatsskýrslu (kafla 9.5.3) kemur fram að vatnalífrannsóknir sem gerðar voru gefi góða lýsingu á grunnástandi þeirra vatnshlota sem virkjunin nýtir og vöktun muni leiða í ljós hvort flokkun þeirra breytist og hvort umhverfismarkmið náist. Í kafla 9.5.4 segir : "Orkubú Vestfjarða mun sækja um heimild Umhverfisstofnunar til breytingar á vatnshlotum sem virkjunin mun hafa áhrif á. Í því ferli verður eftir atvikum mótuð áætlun um mótvægisáðgerðir. Fyrir liggja grunnupplýsingar um líffræði-, vatnsforms- og efnafræðilegt ástand vatnshlotanna (viðauki 3)."</p> <p>Í umsögn sinni listar Umhverfisstofnun upp atriði sem skoða þurfi í áhrifamati, og verði niðurstaða þess að vatnshlot falli um ástandsflokk sé skoðað hvort hægt sé að sækja um heimild til undanþágu fyrir breytingar á vatnshlotinu. Í umhverfismatsskýrslu, eða sérfræðiskýrslu Náttúrustofu Vestfjarða, er tekið á öllum þeim atriðum sem koma fram í lista Umhverfisstofnunar. Augljóst er af niðurstöðu umhverfismatsins að sækja þarf um heimild stofnunarinnar til breytinga á vatnshlotum, þar sem áhrif framkvæmdarinnar á vatnalíf eru metin að mestu talsvert neikvæð. Þegar þar að kemur, verða framangreind atriði reifuð í umsókn OV til stofnunarinnar.</p>
--	--	--	--	---

23	Umhverfisstofnun	Stjórn vatnamála	9.5	<p>Þegar áhrifamat liggur fyrir og sótt er um undanþágu um breytingu á vatnshlotinu þarf einnig að sýna fram á að eftirfarandi skilyrði sem sett eru fram í 2. mgr. 18.gr. séu uppfyllt.</p> <p>a. gripið sé til allra ráðstafana sem raunhæfar teljast til að draga úr skaðlegum áhrifum á ástand vatnshlots,</p> <p>b. tilgangur framkvæmdanna eða umsvifanna vega þyngra vegna almannaheilla og/eða ávinnings fyrir heilsu og öryggi manna eða fyrir sjálfbæra þróun en ávinningur af því að umhverfismarkmið náist,</p> <p>c. tilgangi framkvæmdanna eða umsvifanna verður ekki með góðu móti náð með umhverfsvænni leiðum vegna tæknilegra erfiðleika eða óhóflegs kostnaðar.</p> <p>Að öðru leiti er bent á að fá frekari leiðbeiningar frá Umhverfisstofnun vegna hugsanlegrar heimildar stofnunarinnar vegna 18. gr. laga um stjórn vatnamála ef niðurstöður áhrifamatsins leiðir í ljós að umhverfismarkmið vatnshlota nást ekki.</p>	<p>Þessi þáttur umsagnarinnar á við um ferli sem tekur við að umhverfismati loknu.</p>
24	Fiskistofa	Vatnalíf	9.5	<p>Í viðauka 3 með skýrslunni kemur eftirfarandi fram: „<i>Sem stendur eru áfarvegur Þjóðbrókargilsár dýrmætt hrygningar- og seiðauppeldissvæði atlantshafslaxins og bleikju og getur minnkun vatnsmagns vegna stíflugerðar leitt til taps á mikilvægum búsvæðum og dregið úr nýliðum laxfiska þar í Selá.</i>“ Ekki kemur fram hve stór hluti hrygningasvæðis í Selá verði í hættu vegna minnkunar á vatnsmagni í farvegi í Þjóðbrókargili. Fiskistofa bendir á að leitað verði leiða til að tryggja nægilegt vatnsrennsli til að minnka neikvæð áhrif stíflu og virkjunar á viðkomu Atlantshafslaxins og bleikju.</p> <p>Í viðauka 3 fyrir umhverfismatsskýrsluna er ekki fjallað um hugsanleg áhrif sem gætu orðið á lífríki í straumvatni vegna rennslisbreytinga og skortir á að lagt sé mat á hve stór hluti búsvæða verði fyrir slíkum áhrifum í tengslum við rekstur virkjunarinnar. En fram kemur að: „<i>„Ofan stöðvarhúss og neðan Þjóðbrókargils verður rennsli Selár að jafnaði óbreytt miðað við núverandi stöðu.</i> „</p>	<p>Samkvæmt upplýsingum Hafrannsóknastofnunar í umsögn um umsókn Orkubús Vestfjarða um rannsóknaleyfi til undirbúnings virkjunarframkvæmda, er áin sem rennur um Þjóðbrókargil fiskgeng tæpan km frá ármótum við Selá. Á þeim hluta er áætlað að rennsli árinna verði um 20% af eðlilegu rennsli. Eins og segir í umhverfismatsskýrslu er líklegt að hluti búsvæða þorni í ánni. Vænta má þess að þar á meðal sé möguleg uppeldis- og hrygningarsvæði á neðsta kafla árinna. Ekki er gerlegt að áætla hvað rennsli þarf að vera að lágmarki til að ásættanlegt vatnsrennsli verði um slík búsvæði. Niðurstaða matsins er að áhrif framkvæmda hafi talsvert neikvæð áhrif á vatnalíf, sem m.a. stafar af framangreindum áhrifum. Í kafla 9.5.5, þar sem fjallað er um valkost 1, er því lýst hvernig hönnun frárennslisskurðar er m.a. ætlað að skapa hagstæð skilyrði svo hann nýtist sem hrygningar- og uppeldissvæði fyrir laxfiska til mótvægis við neikvæð áhrif framkvæmdarinnar í árkvísl Þjóðbrókargils. Í þeim tilgangi verður leitað ráðgjafar sérfræðinga Náttúrustofu Vestfjarða.</p>
25	Fiskistofa	Vatnalíf	9.5	<p>Fiskistofa bendir á að þau áhrif sem lýst er að kunni að verða á stofnum Atlantshafslaxins og bleikju kunni að vera óásættanlegt og að leita þurfi leiða til að minnka þau. Stofnar Atlantshafslaxa og bleikju eiga undir högg að sækja og hafa minnkað á landsvísu. Ef</p>	<p>Miklar vatnsborðsbreytingar verða í lónunum virkjunarinnar. Að mati Orkubús Vestfjarða er ekki hægt að leggja til mótvægisáðgerð til að milda áhrif á bleikju í vötnunum sem jafnframt er raunhæf m.t.t. reksturs virkjunarinnar. Öðru máli</p>

				horft er til veiðihagsmuna eingöngu er mikilvægt að líta til þátta sem geta minnkað áhrif virkjunarinnar á fiskstofna í Selá.	gegnir um hönnun frárennisskurðar virkjunarinnar, sem ætlað er að bæta fyrir neikvæð áhrif á vatnalíf í árkvísl Þjóðbrókargils.
26	Minjastofnun Íslands	Fornleifar	9.6	Samkvæmt skipulagsuppdraetti eru flestar minjarnar utan framkvæmdasvæðis hins vegar er varða 3094-009 innan þessa auk skotbyrgis 3094-001 og vörðu 3094-010 sem eru nálægt efnistökusvæði. Minjastofnun fer fram á að minjarnar verði girtar af á meðan á framkvæmd stendur til þess að komast hjá því að þeim sé raskað.	Í kafla 9.6.4 kemur fram að tekið verður tillit til fornleifar 3094-009 við endanleg hönnun vegarins í hlíðinni og upp á heiðina þannig að henni verð hlíft. Fornleifin verður merkt í samráði við minjavörð meðan á framkvæmum stendur. Fornleif 3094-010 verður í 50 m fjarlægð frá framkvæmdum við uppbyggingu vegslóða að stöðvarhúsi og 3094-001 í um 200 m fjarlægð frá þeirri framkvæmd. Ekki er talin þörf á sérstökum aðgerðum til þess að verja minjarnar í hlíðinni. Komi til þess að minjavörður óski eftir að þær verði girtar af meðan á framkvæmdum stendur, verður það gert.
27	Minjastofnun Íslands	Fornleifar	9.6	Á uppdraetti á bls. 36 í umhverfismatsskýrslu er skráð efnistökusvæði við Byrgisholt það svæði hefur verið skráð að hluta til en sú Skráning uppfyllir ekki staðla Minjastofnun Íslands. Hins vegar eru þar friðlýstar minjar (heiðinn grafreitir) og samkvæmt lögum er ekki heimilt að raska svæði í 100 m radius frá friðlýstum minjum. Minjastofnun veitir ekki heimild til efnistöku við Byrgisholt. Nú þegar hefur verið gengið of langt í efnistöku á svæðinu.	Ekki liggur fyrir hvort sækja þurfi efni í efnisnámu við Byrgisholt vegna virkjunarframkvæmda.
28	Minjastofnun Íslands	Fornleifar	9.6	Á uppdraetti á bls. 36 í umhverfismatsskýrslu er fyrirhugaður jarðstrengur teiknaður upp. Hann er að stórum hluta utan svæðis sem hefur verið skráð. Nauðsynlegt er að skrá lagnalínuna áður en til framkvæmda kemur svo hægt sé að veita umsögn vegna þeirrar framkvæmdar.	Fram kemur að strengurinn frá stöðvarhúsi að tengivirki Orkubús Vestfjarða í Steingrímsfirði verður lagður í jörðu innan veghelgunarsvæðis Geirmundarstaðavegar og uppbyggðs slóða frá Geirmundarstöðum að stöðvarhúsi. Áður en til framkvæmda kemur verður fornleifafræðingur fenginn til þess að taka út veghelgunarsvæðið m.t.t. mögulegra fornleifa.
29	Minjastofnun Íslands	Fornleifar	9.6	Ljóst er að eingöngu er búið að fornleifaskrá brot af áhrifasvæði framkvæmdanna. Til þess að hægt sé að veita umsögn vegna framkvæmdanna þarf að skrá allt áhrifasvæðið. Ekki eingöngu þann ramma sem skráður var vegna umhverfismatsins. Einnig er ljóst að minjar sem eru friðlýstar eru innan áhrifasvæðis.	Á mynd 2 í sérfræðiskýrslu um fornleifaskráningu (viðauki 4) er skráningarsvæðisins skilgreint, sem náði frá aurum árkvísar í Þjóðbrókargili í suðri til Ófæruvatns í norðri. Varðandi framkvæmdir vegna jarðstrengs frá efnistökusvæði við Selá vísast í svar nr 27. Á þeim tíma sem fornleifaskráningin fór fram var ekki gert ráð fyrir Hraunaveitu en hluti veitunnar er engu að síður innan rannsóknasvæðisins. Áður en framkvæmdir hefjast við Hraunavatn verður fornleifafræðingur fenginn til þess að taka út framkvæmdasvæði við vatnið.

30	Minjastofnun Íslands	Fornleifar	9.6	Á bls. 87 í umhverfismatsskýrslu er lagt mat á mikilvægi minjanna og mótvægisáðgerðir. Enn er ekki til staðall til þess að meta mikilvægi minja og það þarf að vera samræmi í slíku mati. Því er mikilvægi minja mjög einstaklingsbundið eins og staðan er í dag. Varðandi mótvægisáðgerðir þá fer Minjastofnun Íslands alfarið með það hlutverk.	Í umsögninni kemur ekki fram álit Minjastofnunar um niðurstöðu umhverfismatsskýrslu um mikilvægi fornminja á svæðinu. Einungis að gæta þurfi samræmis í slíku mati. Stjórnvöld hafa ekki sett fram leiðbeiningar um hvernig meta skuli mikilvægi minja og meðan svo er er framkvæmdaraðila sá einn kostur fær að leggja mat á minjagildi út frá upplýsingum sem þó eru aðgengilegar.
31	Náttúrufræðistofnun	Óbyggð víðerni	9.7	Fram kemur í samantekt að áhrif allra valkosta á landslag og ásýnd verður talsvert neikvæð. Stöðvarhús, stíflur og uppistöðulón eru teiknuð inn á myndir til að sýna breytingar á landslagi en alveg vantar að sýna hvernig ásýnd Leitishlíðar breytist vegna aðrennslispípu og veglagna úr Selárdal upp að virkjanasvæðinu á heiðinni. Ekkert er fjallað um lagnaleiðina frá stöðvarhúsi í Selárdal að tengivirki Orkubús Vestfjarða við Stakkanes í Staðardal.	Gerð er athugasemd um að ekki séu sýndar ásýndarmyndir af aðrennslispípu og vegi í hlíðum Selárdals. Eins og fram kemur í umhverfismatsskýrslu eru ummerki landbúnaðar áberandi á stórum hluta Selárdals og aldalöng búseta mannsins hefur sett mark sitt á dalinn. Ummerki vegagerðar og frístundamannvirkja eru á svæðinu. Fram kemur að gildi landslagsins í dalnum er ekki þess eðlis að það teljist sérstætt eða fágætt og það telst ekki hafa mikið fagurfræðilegt og/eða menningarlegt gildi. Aðrennslispipan verður niðurgráfin og ummerki um hana verður væntanlega ekki vart eftir að svarðlag hefur verið lagt yfir pípuþæðið og staðargróður náð fótfestu á ný. Til framtíðar mun lögnin ekki hafa áhrif á ásýnd lands. Sýnileikagreining gefur til kynna hvaðan vegurinn í hlíðinni mun sjást. Það er mat Orkubús Vestfjarða að ásýndarmyndir hefðu litlu bætt við.
32	Umhverfisstofnun	Óbyggð víðerni	9.7	Í skýrslunni kemur fram að víðerni hafa ekki verið friðlýst eins og heimilt er skv. 46. gr. laga um náttúruvernd en landsskipulagsstefna kveður á um að við skipulagsgerð sveitarfélaga verði þess gætt að mannvirki og umferð um hálendið skerði víðerni og önnur sérkenni og náttúrugæði hálendisins sem minnst. Auk þess segir í skýrslunni að umrædd lagagrein sé hins vegar opin fyrir túlkun og því ekki að fullu ljóst hvers konar mannvirki verða til þess að víðerni skerðist.	Í umhverfismatsskýrslu er bent á að réttmæt stjórnvöld hafa ekki komið því í verk að kortleggja óbyggð víðerni landsins. Í aðgerðaráætlun Landsskipulagsstefnu 2024-2038 kemur fram að ljúka eigi við kortlagningu víðerna á tímabilinu 2024-2025 og ákveðið verði í reglugerð hver muni sinna kortlagningunni. Orkubú Vestfjarða er ekki kunnugt um að slík vinna sé í gangi og ekki heldur hver eigi að sinna því hlutverk. Þá hefur nýlega verið gert opinbert víðernakort (vidernakort.is) sem, ólíkt "rammaáætlunarkortinu", sýnir breytileika víðernagæða frá minnstu til mestu víðerna. Eftir því sem best er vitað hafa stjórnvöld ekki tekið afstöðu til víðernakortsins. Orkubú Vestfjarða telur að ekki liggi fyrir ákvörðun réttmætra stjórnvalda um að afmörkun óbyggðra víðerna, sem unnin var á vettvangi Rammaáætlunar, eigi við og skuli hafa sem viðmið í málsmeðferð stjórnvalda. Á þetta er bent í umhverfismatsskýrslunni. Eftir sem áður er í umhverfismatsskýrslu lagt mat á skerðingu óbyggðra víðerna út frá viðmiðum sem fram komu í kortlagningu víðerna í tengslum

					við Rammaáætlun 4 og byggja á lögum um náttúruvernd. Í töflu 9.20 í umhverfismatsskýrslu koma fram viðmið um áhrif mannvirkja Kvísíslatunguvirkjunar til skerðingar á óbyggðum víðernum.
33	Umhverfisstofnun	Óbyggð víðerni	9.7	<p>Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að friðlýsingarflokkurinn óbyggð víðerni samsvarar flokki Ib, óbyggðir (e. wilderness area), í flokkunarkerfi IUCN. Til flokks Ib teljast svæði sem venjulega eru stór og bera jafnan óveruleg sýnileg ummerki um umsvif mannsins. Þar er ekki varanleg eða umtalsverð búseta og verndun og stjórnun svæðanna miðar að því að varðveita náttúrulegt ástand þeirra.</p> <p>Við túlkun á hugtakinu óbyggð víðerni ber að líta til 19. töluliður 5. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, sbr. og 1. gr. laga nr. 43/2020.</p> <p>Með 1. gr. laga nr. 43/2020 var gerð breyting á skilgreiningu hugtaksins óbyggð víðerni á þann veg að orðunum „á jafnaði“ var bætt framan við orðin í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mannvirkjum. Skilgreiningin á hugtakinu óbyggð víðerni í 19. tölulið 5. gr. laga nr. 60/2013 er eftirleiðis svohljóðandi:</p> <p><i>Óbyggt víðerni: Svæði í óbyggðum sem er á jafnaði a.m.k. 25 km að stærð eða þannig að hægt sé að njóta þar einveru og náttúrunnar án truflunar af mannvirkjum eða umferð vélknúinna farartækja og á jafnaði í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mannvirkjum og öðrum tæknilegum ummerkjum, svo sem raflínum, orkuverum, miðlunarlónum og uppbyggðum vegum.</i></p> <p>Í greinargerðinni með frumvarpinu, sem varð að lögum, nr. 43/2020 kemur m.a. fram að upplifun víðerna er mikilvægur hluti af hugtakinu og sérstaklega er áréttað að meginforsenda þess að unnt sé að friðlýsa svæði sem óbyggt víðerni sé ávallt sú að afar lítil ummerki um athafnir manna séu innan viðkomandi svæðis. Varðandi ástæðu breytingarinnar á skilgreiningunni, þá segir í greinargerðinni að eins og ákvæðið var orðað áður gátu mannvirki og önnur tæknileg ummerki í allt að 5 km fjarlægð í einum firði/dal komið í veg fyrir að svæði í næsta firði/dal gæti verið skilgreint sem óbyggð víðerni, þrátt fyrir að landfræðilegar aðstæður væru þannig að mannvirkið sæist ekki frá hinu óbyggða víðerni.</p> <p>Fjarlægðarmörkin tóku enda mið af loftlínum en ekki landfræðilegum aðstæðum. Umhverfisstofnun bendir á að eftir breytinguna á skilgreiningu hugtaksins „óbyggt víðerni“ er nú</p>	Vísað er í svar Orkubús Vestfjarða nr. 32. Kortlagning víðerna í tengslum við Rammaáætlun 4 byggir á viðmiðum náttúruverndarlaga, sem hér er m.a. farið yfir í umsögn Umhverfisstofnunar.

			<p>mögulegt að taka tillit til landfræðilegra aðstæðna við skilgreiningu á óbyggðum víðernum, þ.e. nú geta mannvirki verið innan 5 km fjarlægðar frá mörkum óbyggðs víðernis, svo framarlega sem þau hafi ekki áhrif á verndargildi þess.</p> <p>Breytingunni er m.ö.o. ætlað að hafa þau áhrif að hægt sé að friðlýsa svæði sem uppfyllir öll skilyrði sem óbyggð víðerni þótt mannvirki séu til staðar í innan við 5 km fjarlægð frá mörkum svæðisins. Það þarf að meta í hverju tilviki fyrir sig hvort mannvirki, sem er utan fyrirhugaðs friðlýsts svæðis en innan fjarlægðarmarka, hafi áhrif á flokkun þess í viðkomandi friðlýsingarflokk. Ef svo er þá er ljóst að meginforsenda þess að flokka svæði sem óbyggð víðerni er ekki uppfyllt og kemur sá friðlýsingarflokkur ekki til greina fyrir viðkomandi svæði. Ef mannvirkið hefur hins vegar engin áhrif á svæðið sem fyrirhugað er að friðlýsa er hægt að rökstyðja flokkun þess sem óbyggð víðerni þó svo að umrætt mannvirki sé ekki í a.m.k. 5 km fjarlægð frá mörkum svæðisins.</p> <p>Það athugist að í núgildandi lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd, með síðari breytingum, er ekki gerður greinarmunur á gerð mannvirkja að öðru leyti en því hver áhrif þeirra eru á verndargildi hins óbyggða víðernis. Eins og áður segir er upplifun mikilvægur hluti hugtaksins og í verndargildi óbyggðra víðerna felst því ekki einungis að ummerkja mannsins skuli gæta lítið sem ekkert og að náttúran skuli fá að þróast án álags af mannlegum umsvifum heldur felst verndargildið jafnframt í því að fólk, bæði núlifandi sem og komandi kynslóðir, geti notið þar einveru og náttúrunnar án truflunar af mannvirkjum eða umferð vélknúinna farartækja, sbr. 46. gr. náttúruverndarlaganna.</p>	
--	--	--	---	--